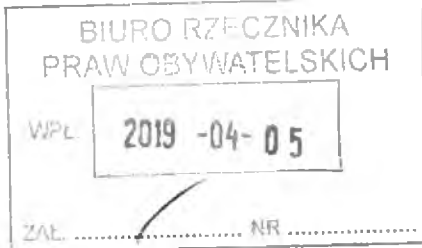

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Elżbieta Rafalska

DSR-IV.078.4.2019.AW

Warszawa, dnia 19 marca 2019 r.

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 28 lutego 2019 r. r. znak: III.7064.1.2019.JA, w sprawie ograniczenia w dostępie do świadczeń dla osób sprawujących bieżącą opiekę nad dzieckiem, w sytuacji gdy osoby uprawnione do świadczeń nie sprawują faktycznie pieczy nad dzieckiem i świadczeń nie otrzymują, uprzejmie informuję;

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2220 z późn. zm.), ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r., poz. 2134 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061), zawierają jednoznaczne i równe dla wszystkich zasady przyznawania prawa do odpowiednio zasiłku rodzinnego, świadczenia wychowawczego i świadczenia dobry start.

Katalog osób uprawnionych do powyższych świadczeń wskazują jednoznaczne przepisy ww. ustaw i rozporządzenia.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka (zdefiniowanemu jako osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka) albo osobie uczącej się.

Natomiast zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, świadczenie wychowawcze przysługuje: matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka

(zdefiniowanemu identycznie jak w ustawie o świadczeniach rodzinnych) albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Zgodnie z §4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, świadczenie dobry start przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym (zdefiniowanym identycznie jak w ustawie o świadczeniach rodzinnych), opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych - raz w roku na dziecko.

Ubieganie się i pobieranie zasiłku rodzinnego, świadczenia wychowawczego i świadczenia dobry start to prawo, a nie obowiązek danej osoby uprawnionej (w szczególności rodzica dziecka), z którego to prawa osoba może ale nie musi korzystać.

Nie są planowane zmiany ww. aktów prawnych, w wyniku których rodzice, posiadający pełną władzę rodzicielską nad dzieckiem i uprawnieni do zasiłku rodzinnego, świadczenia wychowawczego, jak i świadczenia dobry start na to dziecko, w sytuacji gdy nie są zainteresowani ubieganiem się o ww. świadczenia, mieliby być pozbawiani prawa do tych świadczeń na rzecz innych osób - nawet jeśli osoby te są spokrewnione z dzieckiem i zarzucają rodzicowi niezdolność do racjonalnych decyzji w zakresie spraw związanych z wychowywaniem i utrzymaniem dziecka.

Jednocześnie należy podkreślić, że w sytuacji, gdy rodzice nienależycie wykonują władzę rodzicielską, godząc w ten sposób w dobro dziecka, Kodeks rodzinny i opiekuńczy przewiduje odpowiednie instytucje i procedury służące zabezpieczeniu interesów tego dziecka. W takim przypadku w szczególności może zostać ustanowiony opiekun prawny małoletniego bądź, w uzasadnionej sytuacji, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny. Opiekun prawny zaś, jak najbardziej jest uprawniony do otrzymywania ww. świadczeń na dziecko znajdujące się pod jego opieką.

O zastosowaniu powyższych środków każdorazowo decyduje sąd opiekuńczy, kierując się dobrem dziecka i uwzględniając okoliczności faktyczne danej, konkretnej sprawy. Należy wskazać, że w świetle art. 112¹ § 1 oraz art. 149 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńskiego, dziadkowie mogą zostać ustanowieni zarówno opiekunami prawnymi dziecka, jak i jego rodziną zastępczą.

Jednocześnie z pewnością Pan Rzecznik zgodzi się z opinią, że w sytuacji gdy w danej rodzinie pojawiają się problemy i trudności, a rodzice niewłaściwie sprawują władzę rodzicielską lub nie sprawują jej wcale, to kwestią nadrzędną jest zabezpieczenie dobra

i interesów dziecka, z poszanowaniem - na ile to możliwe - woli i uczuć pozostałych członków rodziny.

Skorzystanie z przywołanych powyżej instytucji prawa rodzinnego służy właśnie takiemu zabezpieczeniu całokształtu interesów i dobra dziecka.

z powrotem

MINISTER
Elżbieta Rafalska
Elżbieta Rafalska